

NENEHNO UPADANJE PREBIVALSTVA NAŠIH DOLIN IN VASI

STATISTIKA JE NEUSMILJENA: V 25 LETIH JE V OBČINI SV. LENART PADLO ŠTEVILO PREBIVALSTVA ZA POLOVICO

Gospodarski propad, zlasli hribovskih vasi - Nujno je potrebno takoj zaustaviti emigracijo, da ne ba prišlo do katastrofalnih posledic - Naj se postavi tudi v Nadiški dolini kakšna industrija, da bi zaposlila domačo delovno silo, ki odhaja vsako leto v večjem številu v inozemstvo

Velika noč

Z Veliko nočjo se začne tudi pomlad, ki se prav te dni prebujajo po naših vaseh in dolinah in kmalu bo odela v zelenje vso lepoto naših krajev. Vendar bo letošnja pomlad lepa za čedalje manj naših ljudi, ki so še ostali doma na svoji zemlji.

Ko razmišljamo o pomladi in Veliki noči kot o času vstajenja, o času prebujenja, nehotno pomislimo, kako lepo bi bilo, če bi pomlad in vstajenje prišla v naše kraje tako, da bi prinesla gospodarski napredek, da bi zadržala naše ljudi pod rodnimi strehami, da bi jim pomlad obljubila sigurno delo in boljše življenje doma.

Tudi za velikočasne praznike se bodo vrnili domov za kratek čas naši emigranti, ki delajo v tujini ali pa daleč od doma. Zagotovo bodo uživali v pomladni lepoti svoje ožje domačije, vendar pa se bodo po kratkem času spet morali posloviti od nje, čeprav ne dvomimo, da bi marsikdo rad ostal za vedno doma. Toda resničnost jim tega ne dopušča in morda se bodo po velikonočnih praznikih vračali v tujino spet s trpkim spoznanjem, da se doma, kljub njihovi odsotnosti, ničesar ni premaknilo niti za las naprej. Se več, razočarani bodo ugotovili, da jim bo morala rezati vsakdanji kruh še naprej tujina, čeprav bi imeli rajši domači kruh, pa četudi bi bil črn in bolj skop.

Ko torej s pomladjo in ob praznikih pozdravljamo vse naše ljudi, tako tiste, ki so doma, kot tiste, ki so samo za nekaj dni prihiteli domov, jim želimo, da bi velikonočne praznike preživeli čim bolj veselo in sproščeno, želimo jim, da bi bili zdravi in veseli, da bi se po vrnitvi na delo v tujino pri delu uspešno in dobro počutili, hkrati pa, da bi ne pozabili svoje rodne dežele in svojih vasi. Sicer pa že njihova vrnitev in obisk ob praznikih domov dovolj zgovorno pričča, da naši ljudje ne pozabljajo zlahka na svoj rodni kraj.

Se enkrat torej želimo vso srečo in čim več veselja za velikočasne praznike tako vsem našim bralcem, vsem tistim, ki so prišli za praznike domov kot vsem našim rojakom v Beneški Sloveniji.

Prešli smo že precej tiskarskega črnila, ko smo pisali in venomer opozarjali na gospodarski propad naših vasi in dolin. To gospodarsko propadanje in usihanje pa se morda najbolj nazorno in pretresljivo kaže prav v upadanju prebivalstva, stalno nastanjenega na tem področju. Izmed številnih občin v Beneški Sloveniji so nam prišli v roke konkretni podatki o občini Sv. Lenart in upadanju prebivalstva v njej. Številke, dasi suhoparne, so vendar dosti bolj zgovorne od marsikaterih besed. Zato jih zabeležimo in jim prepustimo, naj same govore o tem.

Občina Sv. Lenart je čisto slovenska občina in šteje kar 24 vasi in zaselkov. To so Utana, Jagned, Seucé, Hlasta, Grobje, Kosca, Črnice, Čišnje, Dolenje, Kravar, Jesica, Pičič, Podkravar, Ušivica, Zabrdo, Dolenja Mjersa, Cemur, Pikoni, Hrastovje, Ošnje, Puoštak in Skrutovo. Leta 1945. to je pred petindvajsetimi leti, so te vasi šteje vsega skupaj še 2.600 prebivalcev. Šest let kasneje, 1951. leta, ob ljudskem štetju, je štela občina 2.283 prebivalcev, medtem ko je bilo deset let kasneje pri zadnjem ljudskem štetju v Senlenu samo še 2.007 prebivalcev. Število prebivalstva pa je padalo še kar naprej tudi te zadnje čase. Na občini so nam povedali, da jih je bilo koncem leta 1969 samo še 1.540 in še od teh je mnogo ljudi na sezonskem delu v inozemstvu. Ti so rezidentni v domači občini, a jih doberšen del leta ni pri hiši. Lahko si torej vsakdo sam predstavlja kako prazne so te vasi.

V petindvajsetih letih se je torej v občini Sv. Lenart prebivalstvo skrčilo za polovico, kar je v nekem smislu katastrofalno in kaže, da bo prišlo do popolnega izumrtja celih vasi in zaselkov. Že danes ugotavljamo, da se najbolj praznijo predvsem hribovske vasi. Tako imajo vas Pikoni danes le še nekaj prebivalcev, isto tako je v Črnici, Čišnjah in Grobju.

In vendar bi se moglo tem vasicam pomagati, da bi ne propadle. Preko Sv. Lenarta vodijo ceste, ki vežejo Staro goro z Nadiško dolino od severa in tiste, ki vodijo v Srednje, Gorenji Trbilj in Hlodič ter v vasi, ki so raztresene na pobočju Kolovrata. Ima tudi zelo ugodne pogoje za industrializacijo, ker gravitirajo semkaj ljudje kar štirih slovenskih občin: Sv. Lenarta,

Sredenj, Grmeka in Dreke. Vasi teh občin so v prejšnjih stoletjih razen zaselkov Livek, Ravne, Jevšček in Golobi, ki so bile leta 1803. po Campoformidovski pogodbi dodeljene Avstriji, tvorile Mjersko banko, ki je skupaj z Landarsko banko tvorila šentkvirinski slovenski parlament. In vendar tu ni nobene industrije ali druge dejavnosti, ki bi zadrževala ljudi pri hiši, če izvzame opekarno domače tvrdke Feletič, ki daje zaposlitve kakim tridesetim ljudem. Kot smo dejali, ima Sv. Lenart ugodno naravno lego in tudi dosti izučene delovne sile, saj imajo mladi možnost, da se izuče poklica na strokovnih šolah v Čedadu ali Spletu in zato bi jim ne bilo potrebno hoditi po svetu za kruhom, če bi imeli možnosti zaposlitve kje v bližini.

Statistika o nenehnem padanju števila prebivalstva nas opozarja na hudo zlo, ki se bi utegnilo pripetiti: gospodarski propad in izumrtje celih predelov, ker doslej ni bilo tod prav ničesar storjenega, da bi obdržali ljudi doma in se pospešil prirastek prebivalstva.

Mnogo se je govorilo in se še govori o bodočem industrijskem področju čedadskega okoliša. Menda so načrti in vse ostalo že pripravljeno, vendar pa konkretnih dejanj ni od nikoder. Res je žalostno, da moramo venomer in venomer pisati o istih stvareh in problemih, nenehno opozarjati in na podlagi dejstev in statistik zahtevati najosnovnejše, ki bi z malo dobre volje in tudi z ne velikimi sredstvi vsaj začelo zaustavljati gospodarsko umiranje naših dolin in vasi. Mislimo, da statistika o upadanju prebivalstva v Sv. Lenartu najbolj kričeče, da ne govorimo alarmantno, opozarja na to.

Sicer pa ni nič bolje tudi v številnih drugih občinah Beneške Slovenije, ker velja primer iz Sv. Lenarta v nekem smislu za vse naše občine.

Vesele in zadovoljne velikonočne praznike vsem naročnikom, sodelavcem in prijateljem doma in po svetu

Še o šolstvu z italijanskim učnim jezikom v Sloveniji

Predmetniki, učbeniki in šolski prostori

Predmetnik in učni načrt za osnovne šole z italijanskim učnim jezikom sta nastala v sodelovanju med zavodom za napredek osnovnega šolstva na Reki, zavodom za šolstvo SR Slovenije in republiškim sekretariatom za prosveto in kulturo SR Slovenije. Osnova temu učnemu načrtu je učni načrt za hrvatskosrbske osnovne šole v SR Hrvatski, novi so učni načrti za italijanski in slovenski jezik ter zgodovino. Slednji je dopolnjen z zgodovino italijanskega naroda in ga je pregledala skupina izvedencev jugoslovansko-italijanskega mešanega odbora. Delno je dopolnjen tudi učni načrt za zemljepis, kjer je upo-

števano nekoliko bolj natančno poznavanje geografije Italije. Srednje šole z italijanskim učnim jezikom uporabljajo učne načrte isto vrstnih slovenskih šol, drugačna sta le učna načrta za slovenski in italijanski jezik. Učbenike za šole z italijanskim učnim jezikom v SR Sloveniji in SR Hrvatski izdaja založba EDIT na Reki, ki izdaja tudi druge tiske v italijanskem jeziku (časopise, revije in pod.). Ti učbeniki so, razen čitank, prevodi učbenikov za hrvatskosrbske šole, ki jih izdaja Školska knjiga v Zagrebu.

V šolskem letu 1969-70 uporabljajo učenci osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom 42 učbenikov, ki jih je izdala založba EDIT. Po podatkih zavoda za šolstvo SR Slovenije (organizacijska enota Koper) uporabljajo šole z italijanskim učnim jezikom v SR Sloveniji skupno 123 raznih učbenikov in priročnikov, uvoženih iz Italije. Uvoz vseh teh učbenikov in priročnikov omogoča že omenjeni jugoslovansko-italijanski sporazum o izmenjavi na področju šolstva narodnosti z dne 21-7-1964. na ozemlju nekdanjega svobodnega tržaškega ozemlja. V zameno za te učbenike pošilja republiški sekretariat za prosveto in

kulturo SR Slovenije slovenske učbenike šolam s slovenskim učnim jezikom na Tržaškem ozemlju. V okvir iste zamene so vključene tudi leposlovne in strokovne knjige za šolarske, dijaške in profesorske knjižnice.

Manj smo lahko zadovoljni s šolskim prostorom, ker so vse šole z italijanskim učnim jezikom nameščene v starih zgradbah. Nekatere od teh so bile adaptirane v letih 1962-64 (osnovne šole Piran, Izola, Sečovlje, Lucija; gimnazija v Piranu in ekonomska šola v Izoli). V letih 1968 in 1969 je bila adaptirana stavba, v kateri imata svoje prostore slovenska in italijanska osnovna šola v Strunjanu. Poklicna šola v Izoli je dobila z dozidavo še dve učilnici. V letu 1969 so bila začeta dela pri adaptaciji stavbe, v kateri imata prostore osnovna šola in gimnazija z italijanskim učnim jezikom v Koprju. Adaptacija bo bistveno izboljšala pogoje za delo obema šolama, dograjena bo telovadnica, v preurejenih prostorih pa bo dobil prostore tudi vzgojnovarstveni zavod za otroke italijanske narodnosti. Dela bodo zaključena v letošnjem letu.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije je uvrstil v svoj

program adaptacijo in dogradnjo šolskega prostora vseh tistih šol z italijanskim učnim jezikom, ki še niso vsklajene s predpisanimi normativi, ki veljajo za vse šole v Sloveniji.

Kot vidimo torej iz današnjega nadaljevanja in prvega dela, ki smo ga objavili v prejšnji številki, je šolstvo za italijansko narodnostno skupnost, živečo na ozemlju SR Slovenije, v celoti urejeno demokratično in v duhu sporazumov med Italijo in Jugoslavijo. Se več, slovenske prosvetne oblasti se trudijo in prizadevajo, da bi to šolstvo še bolj dvignilo, tako v kvaliteti z boljšim učnim kadrom, kot tudi materialno, to je z izgradnjo in adaptacijo sedanjega šolskega prostora. V tem smislu lahko trdimo, da je manjšinsko šolstvo v Sloveniji zgledno, demokratično in vsebinsko urejeno, česar pa ne moremo trditi za slovensko šolstvo pri nas. To še posebej velja za Slovence v videmski pokrajini, ki še do danes nimajo šol v svojem materinem jeziku. Lahko bi se torej naše šolske in druge oblasti zgledovale pri Sloveniji, ki je tako dobro in v duhu dobrososedskih odnosov uredila šolanje italijanske narodnosti manjšine na svojem ozemlju.

Šenlenarska kotlina, v ospredju farna cerkev

Iz Nadiške doline

Tečaj slovenskega jezika v Čedadu

Zelja po knjižni, se pravi pravilni slovenščini, je tudi po naših dolinah in hribih zmeraj bolj živa in aktualna. V obdobju po osvoboditvi smo opravili dolgo in pionirsko pot od izražanja in pisanja v domačem narečju, pa do člankov v pravilni slovenščini. V raznih spomenicah so beneški Slovenci tudi sami zahtevali, naj se pouk slovenskega jezika uvede v vseh šolah naše dežele. Ker je potreba vedno bolj občutna, se je kulturno društvo «Ivan Trinko» v Čedadu odločilo, da priredi tečaj slovenskega jezika v društvenih prostorih prav v kratkem.

Prijave za tečaj slovenskega jezika sprejema do 15. aprila t.l. kulturno društvo «Ivan Trinko» v Čedadu, kjer zainteresirani lahko dobe tudi vsa ostala pojasnila.

Dober živinski sejem v Čedadu

Na zadnjem živinskem sejmu, ki ga je priredila Zveza živinorejcev s sodelovanjem deželnih organov, med temi tudi pokrajinski inšpektorat za kmetijstvo, so prodali v Čedadu 78 glav goveje živine od 84, ki so jih prignali na sejem. Iztržili so okoli 20 milijonov lir.

Zadnje čase se je živinoreja v naših vaseh zopet nekoliko popravila. Kdor le more redi vsaj eno kravo, saj je dobrega sena na pretek, le ljudi ni pri hiši, da bi skrbeli za sečnjo. Nujno potrebno bi bilo zato zgraditi več zadržnih hlevov in urediti pašnike. Ne samo turizem, živinoreja naj bi bila tista, ki bi dvignila nekatere propadajoče vasi v hribih.

Demografsko gibanje

Čedadski komun kar ne more in ne more doseči 11 tisoč prebivalcev. Že dosti let jih šteje nekaj nad 10 tisoč, a na 11 tisoč ne more prilezti, čeprav se ustvarja na tem področju vedno več novih delovnih mest. Koncem preteklega meseca se je število celo znižalo za 6 enot, ker je več ljudi umrlo kot se jih je rodilo, priseljencev pa tudi ni bilo. Sedaj šteje čedadski komun 10.956 prebivalcev (5.300 moških in 5.696 žensk).

Se ena nova industrija v Čedadu

Na čedadskem industrijskem področju bo v kratkem zrastle še ena nova industrija in sicer bodo kromirali razne kovinske predmete. Upamo zato, da bo v tem okolišju vzkliklo še kaj in da se bodo mogli zaposliti vsaj najpotrebnejši tudi iz naših vasi.

Kataster za vinograde

Trgovinska zbornica je s sodelovanjem funkcionarjev inšpektorata za kmetijstvo skicala v Čedadu sestanek, katerega so se udeležili občinski tajniki in občinski uslužbenci čedadskega okrožja, da so razpravljali o možnostih ustanovitve posebne katastra za vinograde.

Tak katastrof bi bil zelo potreben in važen za čedadsko področje, ker bi se moglo na ta način valorizirati lokalni vinski pridelek.

SPETER

Prva seja odbora za turistični razvoj Nadiške doline in Matajurja

Pretekli teden se je vršila v Špetru prva seja odbora konzorcija za turistični razvoj Nadiške doline in področje Matajurja, kateri je predsedoval deželni podpredsednik in prisednik za turizem Enzo Moro. Seje so se udeležili tudi: upravni svet konzorcija s predsednikom Aldom Gusom, številni zastopniki EFEM, ERSA, funkcionarji deželnega prisedništva in arhitekti, ki pripravljajo načrte.

Deželni podpredsednik Moro je poudaril, da bo dežela dala za turistični razvoj tega področja v letošnjem letu 400 milijonov lir in da bodo z deli pričeli čim bo deželni odbor sprejel predstavitvene načrte, ki so sedaj že v študiju.

V diskusijo so posegli številni prisotni.

Padel je z motorja

V bolnico je moral 45-letni Andrej Hrast, ker je padel z motorja in se močno

PODBONESEC

V Črnem vrhu poginilo enajst krav v ruševinah pod snegom

Letošnja zima je bila posebno huda v Črnem vrhu, kjer je zapadlo cele metre snega in je bila vas za več dni odrezana od sveta. Najbolj pa jo je brez dvoma občutil 38-letni Emil Cencič, ki je izgubil kar enajst glav goveje živine. Zaradi velike teže snega se je namreč porušil hlev, v katerem je bilo polno živine, ki je poginila pod desetimi kubičnimi metri snega, ki je pokopal žival, potem ko se je porušila streha. Zunaj je divjal silen snežni vihar in ni mogel nihče iz hiše, da bi rešil smrti vsaj kakšno kravo. Cencič je utrpel za okoli pet milijonov lir škode.

Mali obmejni promet meseca februarja

Kljub slabemu vremenu je bil mali obmejni promet med Slovenijo in našo deželo skozi obmejne prehode v naših krajih kar zadovoljiv. Meseca februarja so namreč zabeležili 96.115 prehodov, od katerih 69.086 potnikov italijanske narodnosti, 26.739 pa jugoslovanske. Vsi ti so prešli mejo s propustnico (podatkov s potnimi listi še nimamo), z dvolastniško kmečko izkaznico pa 290.

Največ prehodov je bilo v Štupci, ker je tu prehod prve kategorije in sicer jih je bilo 94.103, skozi Učejo (tudi tukaj je obmeni prehod prve kategorije, a je bila cesta slaba in poledenela) 434, skozi Most na Nadiži (bivši Ponte Vittorio) v tipanskem

potolkel po glavi in verjetno zlomil tudi desno roko. Ozdravil bo v treh tednih.

SREDNJE

Smrtna kosa

Prejšnji teden je umrl 84 letni Eugen Qualizza iz Police. Njegov primer je izredno žalosten. Zaradi visokega snega ni mogel priti do bolnika zdravnik, ampak karabinjerji z džipom, ki so ga potem prepeljali v čedadsko bolnico, kjer je pa kmalu po prevozu ubogi mož umrl. Qualizza je bolehal na srcu.

Zelo je vse prizadela nagla smrt 33-letnega Marčela Vogriča iz Oblice. Našli so ga v njegovi sobi na pol slečnega in brez zavesti. Takoj so poklicali zdravnika, ki je svetoval, naj ga peljejo v bolnico, kar so tudi storili, a Vogrič ni prišel več tja živ, ker je med prevozom umrl. Vzroke nenadne smrti še niso ugotovili.

Umrl je tudi Jožef Qualizza. Bil je dobro poznan po vsej naši okolici, ker je bil takoj po končani vojski župan srednjejskega komun, sedaj pa je bil spraven solnik. Umrl je v čedadski bolnici, pokopali pa so ga v spremstvu velike množice domačinov na domačem pokopališču.

komunu 358, skozi Most Mišček 614, skozi Polavo pri Čeplesiščih 531, skozi Solarje pri Dreki pa je bilo 75 prehodov.

Pod pokrajinsko administracijo še dve cesti

Pokrajinski svet je izdal te dni poseben odlok, s katerim bodo prišle še dve državni cesti pod pokrajinsko administracijo in sicer: cesta od odcepa državne ceste št. 356 pri Čedadu do križišča s pokrajinsko cesto, ki vodi v Prapotno in to pri vasi Ipplis. Ta cesta je dol-

ga 5,30 km, od katerih 3,050 poteka po teritoriju čedadskega komun in 2,250 km po teritoriju komun Premariacco. Druga cesta pa, ki bo prišla pod pokrajinsko administracijo je tista pri Kararji od odcepa pokrajinske ceste do Mostu Sv. Kvirina in je dolga 4,400 km. Ta cesta poteka 35 metrov po teritoriju špeterskega komun, ostalo pa po teritoriju komun Čedad.

Sagre in birma na Jožefovo

Sv. Jožef je patron dostih naših vasi in zato je takrat povsod bolj veselo, ker se zbirajo ljudje po gostilnah in tudi po hišah, kjer imajo kakšnega Zefa ali Bepina. Sagre so bile v Dolenjem Brnasu, Čeplesiščih, Ljesi in v Srednjah, kjer je bila tudi birma. Bil je krasen pomladanski dan in zato je prišlo na sagro dosti ljudi tudi iz okoliških vasi in celo iz Vidma in Goriškega.

SV. LENART

Popravilo dveh vodovodov v našem komun

Končno bomo kmalu dočakali tudi dan, ko bosta imeli vasi Škrutovo in Hrastovje dovolj zdrave pitne vode. Dostikrat, posebno pa še v poletnih mesecih, jo je primanjkovalo, kar so zlasti občutili živinorejci. Prav v teh dneh pa je komunska administracija dala v «apalt» dela za popravilo obeh vodovodov. Stroški za popravilo vodovoda v Škrutovem bodo znašali 5 milijonov in 800 tisoč lir, za onega v Hrastovju pa 5 milijonov lir. Deželno odborništvo za kmetijstvo bo za te stroške prispevalo 86 procentov za prvega in 90 procentov za drugega. Z deli bodo pričeli takoj.

Poroke

Na oglasni deski šenlenarskega komun so razobešeni oklici telih parov, ki se bodo poročili v kratkem: Ferruccio Anzolini iz Senlenarta z Gianni Bucovaz iz Grmeka, Luigi Rucli z Ano Marijo Predan oba iz šenlenarskega komun in Lorenzo Vogrig iz Grmeka z Lidijo Chiuch iz Senlenarta. Vsem želimo mnogo sreče in veselja na novi življenjski poti.

Iz Terske doline

Učeja najbolj prizadeta vas zaradi visokega snega

Ljudje, ki živijo v Učeji, ne pomnijo takega marca, kot je bil letošnji. Res je, da tu zapade vedno dosti snega, a to običajno pozimi, to je decembra ali januarja, potem pa ljudje kmalu začutijo pomlad. Namesto da bi se pokazali prvi pomladni znaki, pa je letos zapedel visok sneg, v nekaterih krajih visok tudi do dva metra. Nihče ni mogel priti do Učeje in tudi ven iz vasi ne. Bili so zato vsi več dni popolnoma odrezani od sveta. Pretrganje so bile vse telefonske zveze, manjkala je električna

luč, najhuje pa je bilo, ko so potrebovali zdravniške pomoči in ko je pričelo primanjkovati hrane, povrh tega pa so vsepovsod grozili težki snežni plazovi. Nihče si ni upal na pot in še dosti hujšega bi morali okusiti, če jim ne bi končno prinesli hrane in zdravil s helikopterjem.

Tudi vas Korita, ki leži precej visoko, je bila dalj časa izolirana, v Osojanih pa se ni mogel vršiti pouk, ker je bila v nevarnosti šolska streha, da se poruši pod težo snega.

Sneg in mraz sta prignala

Iz Kanalske doline

Strokovna šola v Trbižu bo dograjena še letos

Vse kaže, da bo državna strokovna šola, ki jo gradijo že več let, dokončana do letošnje jeseni in da se bo mogel v njej vršiti pouk že s prihodnjim šolskim letom. Občinski odbor je namreč sklenil, da bodo dali sedaj na privatno licitacijo še zadnji obrok del. Manjkajo še prostori za delavnico, kjer se bo vršil praktični pouk in pa risalnica.

V Trbižu sedaj niso imeli te vrste šol, oziroma imajo en sam oddelek, ki pa ima svoj sedež v Huminu, zato so ljudje z nestrpnostjo čakali dovršitev te potrebne zgradbe, saj bi marsikdo rad poslal svoje otroke prav v strokovno šolo.

Deželni prispevek za ureditev smučišča na Prešniku

Pred kratkim je deželni prisednik za turizem Enzo

GORJANI

Tragedija v Gorjanih

Po vaseh gorjanskega komun, ki so potisnjene visoko med hribe, je še do večeraj potekalo mirno življenje, zato je toliko bolj vse vznemirila tragedija, ki se je odigrala okoli 23 ure v soboto, 14. marca. Giovanni Cragolini, star 58 let, je ustrelil svojo ženo Marijo Cragolini. Do tragedije je menda prišlo zaradi ljubosumnosti in ker se je baje žena rada udajala alkoholu.

Mož je bil tega dne zelo nervozen in je brez pomisleka v razburjenosti, ko se je prepiral z ženo, ustrelil vanjo, ki se je pri prči zgrudila mrtva na tla. Zločin je odkrila malo kasneje 17 letna hčerka Ana Marija, ko se je vrnila iz vasi. Zločinec se je sam prijavil karabinjerjem v Huminu še isto noč. O tragediji so obvestili tudi 24 letnega sina Walterja, ki je na delu v Svici in prav sedaj resno bolan, a je prišel

Moro sporočil na našo turistično ustanovo, da je deželna nakazala tri milijone lir na podlagi deželnega zakona št.16, da bodo lahko uredili in razširili smučišča na Prešniku in sicer v prvi vrsti smučišče A. To važno smučišče je bilo napravljeno takoj po tej zadnji vojni in so ga vsako leto pomalem bolj ševali. Sedaj pa, ko bo na razpolago več denarja, ga bodo lahko še boljše uredili in bo postalo še večja vaba za ljubitelje belega športa.

NABORJET

Nov občinski tajnik

Mesto sedanega občinskega tajnika, ki je bil premeščen v občino Bicinicco, bo prevzel dr. Salvatore Leone, ki prihaja iz Rima.

Sedanji tajnik je bil zelo priljubljen domačinom in zato so se od njega poslovili s težkim srcem.

veseeno domov iz bolnice na materin pogreb.

Družina Cragolini je svoj čas živela v zaselku Sv. Marija nad Gorjani, pred kakimi osmimi leti pa je mož, ki je po poklicu zidar, zgradil v vasi Izola prav čedno hišico in s prihranki so kupili tudi nekaj zemlje. Sedaj, ko so otroci dorasli in prišli do kruha, bi jim bilo lahko življenje tu v Gorjanih prav lepo, toda padla je temna senca, ne samo na sina in hčerko, ampak na vse vasi gorjanskega komun, ki z njima sočustvujejo. Nesrečno ženo so domačini spremili k zadnjemu počitku v velikem spremstvu.

Uredili bodo nekatere ceste

Na komun je te dni prišlo sporočilo, da je država dodelila Gorjanom poseben prispevek v znesku 1.500.000 lir za ureditev tistih cest, ki so najbolj potrebne popravila. Ko bo zgrajena tudi nova cesta Humin-Gorjani, čakajo namreč samo še, da odobri načrte pokrajinski odbor, se bo tudi v tem kotičku moglo govoriti o možnostih razvoja turizma in drugih dejavnosti. Dobre ceste so prvi predpogoj tudi za izvedbo drugih načrtov, ki jih imajo v programu.

FOJDA

Praznik vina

Odbor turističnega društva «Pro Faedis» je sklenil, da se bo letošnji praznik vina vršil v dneh 7., 8., 9. in 10. maja. Te dni bo odbor izdelal tudi program, v katerega bodo vključili tudi kolesarsko dirko, ki bo zadnji dan «sagre». Tudi letos bodo povabili na praznik vina kakšnega izmed umetnikov mednarodnega slovesa.

SREČKO KOSOVEL

pesnik borov

Trudno sanjajoči bori,
ali umirajo mi bratje,
ali umira moja mati,
ali kliče me moj oče?

Pod sekuro so sovražno
včeraj bratje (bori) pali. Danes in mogoče jutri bomo mi še stali, tožijo preostali. Burja jih vzpodbuja k uporu:

Silna burja, močna burja
v bore zavihrala,
ko da čula bi besede,
pala in obstala.
Če umrete, bratje bori,
kje se bom spočila,
recite mi, dragi bratje,
s kom bom govorila?
Bratje bori ostanite,
rastite z uporom!

(Temmi bori)

Cb Jadranu stoji kraška
vas:

Borovo morje
šumi temno -
Jadran bije v obal.

In v isti vasi:
- na koncu vasi
bor završi...
vztrepeta,
ko me spozna...

(Kraška vas)

Se v «Vasi z bori» ga spozna
in ljubijo borove veje
mogoče še bolj kot dekle.
Zato se zateka pesnik k
njim «Vsako noč se vračam
v brinje, skale, v bore».

V grozni dobi občuduje
bore, ki sprejemajo vse na-
se:

Videl sem bore rasti
v nebo. Stoike mirne
skozi ognje sonc.
Videl sem še požar,
ki jih bo požgal.
Videl sem jih,

Velika noč je tu. Na Krasu
duhte vijolice in po vrtovih
se zlate žlahtne jurjevke in
rosnobiserni hijacinti. V tem
času se vedno spominjamo
na Srečka Kosovela in na
njegovo hrepenenje po Kra-
su, njegovi «Lepi Vidi» in še
na njegovo hrepenenje po
slovenski besedi, kraški «Le-
pi in mladi Vidi».

V reviji «Lepa Vida», ki jo
je on ustvaril, je Srečko Ko-
sovel objavil uvodno besedo
«Spomladansko» v takih
akordih, da so se vsi začu-
dili, ko so prihajali v slo-
vensko simfonijo in valovili
kot sinji valovi Jadranskega
morja. Že takrat, leta
1922-23, so napovedovali, da
postane poet Krasa klasik
na veliko jezo filistrov in
tradicionalnih literarnih zgo-
dovinarjev, ki so v njem vi-
deli povprečnega pesnika in
še celo manj.

Hrepenenje po Krasu in
svobodi se pri Srečku Koso-
velu najlepše odraža v sim-
boliki borov. Ni ga evrop-
skega pesnika, ki bi tako glo-
boko opeval bore, kot on.
Ob borih šele se prebudi
njegovo srce:

Sredi noči ko bori vzvršjo,
ko se drevesa iz sanj
prebudijo,
kadar gre veter čez polje,
se prebudi moje srce.

Pesmi bi morale biti bo-
rom podobne:

Vse te besede bi morale biti
dehteče kot borova morja,
jutranje zvezde, ki ugašajo
ob zarji iznad pogorja.

Pa tudi njih tragiko, du-
mo, bi opeval, ker bori mno-
go vedo:

kako so romali
goreči stebri - v nebo...
V pepel se mi je sesulo telo.

Bore so požgali in Kras so
požgali in kot bori je padel
pesnik pod sovražno sekuro
časa neurejene dobe. Pre-
grozna tragedija naroda in
pesnika iz one dobe se zra-
li v pesmi o borih uporni-
kih:

«Bratje bori, ostanite
rastite z uporom!»
Pa so padali bolešno
nemo, bor za borom.

Zato ne čuti več aleluje:
O, kako rad sredi trav bi
ostal,
drevo, ki čuti v sokovih,
da pride pomlad, da bi
pognal,
da bi se skošatil v vrhovih.
Sredi zelenih ros kakor
ognjen

iščem lepote, a vsa mi je
tuja,
zrak je negiben, veter
steklen -
in vendar pomlad, aleluja...

V «Nokturnu» se primerja
z Beethovnom:

«Razbijam svoj beli Kras,
z muko razbijam,
misleč na Beethovnov obraz.
Pianist sem z železnimi

rokami,
Kras se lomi, zemlja krvavi,
a dan se ne vzdrami».

Vendar je vzdramila Kras
njegova pesem. Zdaj bori ne
bajajo več temne balade,
težke dume:

«Bori dehtijo, bori dehtijo,
njih vonj je zdrav in
močan».

(Pesem s Krasa)

PESEM DRUŽI LJUDI IN NARODE

Uspešen nastop pevskega zbora «Idrja»

Revije primorskih zborov se je udeležilo 1500 pevk in pevcev iz obeh strani
meje - Rdeči nageljni beneškim fantom

Dne 14. in 15. marca je bil
slovenski Kulturni dom v
Trstu prizorišče velike pev-
ske manifestacije - revije
primorskih pevskega zborov,
ki so jo pod geslom «Pri-
morska poje» prvič po vojni
priredili skupaj pevske zbori
z obeh strani meje.

Ta revija pevskega zborov
se je teden dni prej začela
v Kopru, drugi in tretji del
sta bila v soboto in nedeljo
v Trstu, četrty in zadnji del
pa je bil to zadnje nedeljo
v Postojni. Potem bo sledil
le še zaključni nastop v
Ajdovščini in sicer ob 25-
letnici ustanovitve prve slo-
venske vlade.

Na prvi vseprimorski re-
viji zborovskega petja je so-
delovalo 49 zborov z obeh
strani, ki so tako uresničili
geslo o enotnem slovenskem
kulturnem prostoru. V so-
boto je v Kulturnem domu
nastopilo 11 zborov, od tega
6 slovenskih zborov iz Ita-
lije in 5 iz Slovenije, drugi
dan pa se je občinstvu, ki je
dvorano obakrat povsem na-
polnilo, predstavilo 8 meša-
nih, moških in mladinskih
zborov iz Slovenije ter 6
zborov iz Italije, med kateri
je bil posebno prisrčno
pozdravljen moški zbor
«Idrja» iz Beneške Slove-
nije, ki je pod vodstvom An-
tona Birtiča zapel dve bene-
ški narodni in eno sloven-
sko narodno pesem. Na o-
der so z obeh strani prite-

kle dekleta iz Boršta in mla-
dim pevcem iz Benečije pri-
pele na prsi rdeče nageljne,
kar je občinstvo sprejelo z
navdušenimi aplavzi.

Revijo primorskih pev-
skih zborov sta pripravili
Slovenska prosvetna zveza
v Trstu in Združenje pev-
skih zborov Primorske na
drugi strani meje. Za tako
prireditve sta se obe orga-
nizaciji odločili v prepri-
čanju, da je dozorel čas, da

se narodno, zlasti pa kultur-
no-prosvetno življenje ma-
nifestira enotno ne glede na
mejo, ki je v postopnem, to-
da vztrajnem izboljševanju
meddržavnih odnosov začela
vse bolj postajati meja,
ki združuje in vse manj me-
ja, ki ločuje.

Pri reviji, kot smo že prej
povedali, je sodelovalo 49
zborov z obeh strani meje,
ki združujejo skupno 1500
pevk in pevcev.

Moški pevski zbor «Idrja» iz Beneške Slovenije

Shod emigrantov v Luksemburgu

Emigranti so naveličani tujine, radi bi delali na
domaćih tleh - Shoda se je udeležil tudi karnijski
poslanec Lepre

Pretekli teden se je vršil v
Luksemburgu shod emigran-
tov med katerimi jih je bilo
tudi nekaj iz Beneške Slove-
nije in Režije. Kot vemo, je
v Luksemburgu na delu do-
sti Režijanov, saj jih je tam
celo naselje, ki so po večini
zidarji, ker jih je poklical k
sebi domači imprezar, ki se
je v Luksemburgu zelo uve-
ljalil še pred leti. Sestanka
se je udeležil tudi poslanec
Bruno Lepre, ko se je vračal
iz Belgije, kjer je tudi obi-
skal emigrante iz Furlanije-
Julijske Benečije.

Na shodu so obravnavali
najnujnejše probleme, ki za-
devajo naše emigrante v ino-
zemstvu, predvsem one, ki
so zaposleni v Luksemburgu.
Poudarjali so v prvi vrsti
potrebo, naj se na domačih
tleh ustvarijo delovna me-
sta, da jim ne bo treba hodi-

ti po svetu za kruhom. Za-
lostno je namreč dejstvo, da
je prav naša dežela med ti-
stimi, ki so dale tujim drža-
vam največ delovne sile. Sta-
tistike so tudi pokazale, da
je Italija na sednem mestu
na svetu glede razvitosti in-
dustrijskega potenciala, po
drugi strani pa je edina de-
žela v sklopu Evropske go-
spodarske skupnosti MEC,
ki delovno silo izvažata. Zato
je nujno potrebno zausta-
viti emigracijo, ker samo na
ta način bomo mogli rešiti
propada nešteti dežel, med
temi tudi našo.

Poslanec Lepre se je usta-
vil nazadnje tudi v Švici,
kjer se je tudi srečal z emi-
granti. Tudi tukaj je bilo na
vrsti isto vprašanje posebno
sedaj, ko je ta država ome-
jila število tujih delavcev.

NOVICE ZA EMIGRANTE

V Avstraliji

Avstralska vlada priprav-
lja tri nove olajšave za emi-
grante in sicer:

1. Brezplačno zavarovanje
in zdravniška asistenca prva
dva meseca po prihodu v
Avstralijo. To pomeni, da bo
plačevala emigrantovo teden-
sko zavarovalnino dva mese-
ca država, če se bo emigrant
prostovoljno zavaroval pri
katerem koli avstralskem za-
varovalnem zavodu.

2. Podpora v času brezpo-
selnosti ali boleznih za mlado-
letne, ki nimajo enega od
strašev živečega v Avstraliji,
v isti višini kot za odrasle.

3. Pravica do starostne
pokojnine za upokojence, ki
gredo začasno v kakšno dru-
go državo. Ob povratku v

Avstralijo bodo mogli dobiti
pokojnino za 30 tednov, na
mesto 12, kar je bilo do se-
daj v navadi. Te olajšave bo-
do prišle v poštev predvsem
pri tistih upokojencih, ki bo-
do želeli obiskati svoj rodni
kraj po dolgem bivanju v
Avstraliji.

Vsi gornji zakoni bodo
stopi v veljavo čim jih bo
sprejel parlament, kar se
predvideva še letos.

V Švici

V Švici predvajajo zopet
po televiziji «Eno uro za
vas», ki je namenjena ita-
lijanskim delavcem, ki so za-
posleni v tej državi. Prenos
te oddaje je vsako soboto od
14 do 15,15 ure na treh švi-

carskih kanalih in ga ponove
ob nedeljah od 12 do 13,15
ure.

V Holandiji

Župan mesta Deventer
prav nič ne nasprotuje, da
bi se prihodnjih administra-
tivnih volitev udeležili tudi
tuji delavci, ki so zaposleni
v tej občini. Po mnenju žu-
pana imajo tujci iste obvez-
nosti kot lokalno prebi-
valstvo. Treba se je bati le
tega, da ne bi postali ti tujci
žrtve politikov, ker večina
ne pozna lokalnega jezika.
Mesto Deventer šteje 65 ti-
soč prebivalcev, od teh 1700
tujcev.

na kolenu. Pozabil je na Katino, obšla ga je nova nejevolja,
nova tegoba. Naj je storil karkoli, ni se ji mogel izogniti.
Obrl se je na stenski koledar. Sobota! Srh ga je spreletel
po hrstu.

Dvignil se je, da bi odšel po izbi, a se je za nekaj tren-
utkov ustavil pred Križanim in se zagledal v Njegove brid-
ke rane. In se je znova z vzdihom sesedel v naslanjač. Pri-
duši mu je bilo težko, tako težko, kakor še nikoli v življe-
nju, obhajal ga je nemir, ki ni obetal nič dobrega. Sprva
je hotel zadevo s posmehom potisniti v ozadje, jo pokriti
z omalovaževanjem, a se mu ni posrečilo. Rasla je, grozila,
ga pekla kot rana, da se je zdrizal v mislih.

Naslonil se je na blazino, na pol legel, kakor da se ves
pogreza v svojo notranjost. S sklonjeno glavo, izpod čela
je opazil, kako je Katina šla mimo oken in se takoj zopet
vrnila. Na zastorih se je odražala senca latnika pred hišo;
na steni so se igrali žarki sonca, ki se je pogrezalo v zaton.
Vse to se mu je le rahlo, mimogrede dotaknilo zavesti; pred
oči so mu plavali drugačni prizori.

Prejšnji dan, pred večerom, ko se je bil vrnil z obiska
pri svoji bolni materi, je našel v izbi dona Jeremijo; čakal
ga je ob kozarcu vina. Petdesetletnik, širokega obraza,
gostih črnih las, ki so mu le počasi siveli. Dolgo vrsto let
sta si bila soseda, postala sta si dobra prijatelja. Kaj ga
je prignalo prav ta dan, na petek, ko ve, da se Cedermac
mudi pri svoji materi in se včasih vrača šele pozno na
večer?

Don Morandini je bil resen človek, a take čudi, da je
še Jovova sporočila prinašal z nasmehom. Gospod Martin
ga je pogledal v vedre oči, ki niso mogle skriti nemira;
zaslutil je nekaj hudega. «Buona sera, carissimo!». Pozdrav-
ljala sta se v štirih jezikih; kadar ni šlo za filozofske raz-

govore, sta govorila slovenski. Don Jeremija, po rodu Fur-
lan, je prva leta tako hotel. «Da se priučim jezika; kako
bom sicer pasel duše?». Pozneje je pri tem ostalo. Besede
je izgovarjal nekam trdo, okorno, a sicer čisto, brez barve
narečja.

Kaj je novega? Mnogo je novega. Hudo? Seveda je
hudo... Kaplan iz Sušja se je smehljaj, kakor da pripovedu-
je nedolžen dovtip, ki ga je zasolil z nasmehom. Bilo je
razumljivo, da ga ni tako globoko ranilo kot njega; ne v
srce, ne v sto korenin, ki so ga prepletale, le v eno — v čut
za pravičnost, v skrb za versko vzgojo. In vendar ni nič
olepšaval, ko mu je povedal; govoril je odkrito, ni ljubil
ovinkov, resnici je rad gledal naravnost v obraz. Pridiga
in krščanski nauk odpravljen; to se pravi: odpravljen v
jeziku, ki ga razumejo verniki. Za zdaj! Za zdaj? Kaj hoče
še več? In tedaj se je zgodilo nekaj, česar don Jeremija ni
pričakoval. Cedermacu je tako čudno stopilo v dušo, bilo
mu je tako strašno, tako smešno in žalostno obenem, da se
je zasmejal. Pa se je takoj zresnil in se zgrozil, se prestrašil
svojega smeha, kakor da mu je ušel pred oltarjem. Tresoč
se po vsem telesu je odšel po izbi, zapeklo ga je v očeh.

Se ni verjel, ni mogel verjeti. Koliko besed so bili že
raznesli, a so se poznesljivo nasmehnil in skomizgnil z
rameni. Bil je v zadregi, izpil je vino iz kozarca in bridko
zresnjen nagnil glavo. Cedermac ga je gledal. Da, bil je ve-
der človek, a neumnih šal ni nikoli zbijal. Sin premožnih
in uglednih staršev, nadarjen in spoštovan; kdaj že bi bil
lahko dobil tako bogato župnijo. Pa se je zakopal v tiste
gore, vzljubil kraj in ljudi. Imel je mnogo prijateljev, odlič-
ne zveze, na uho mu je prišlo marsikaj, o čemer se drugim
še sanjalo ni...

(Nadaljevanje sledi)

France Bevk

Kaplan Martin Čedermac

2

Kadarkoli je gospod Martin stopil v to sobo, ga je
objel občutek miru in tople domačnosti. Ta dan se ni mo-
gel vdajati starim občutkom. Sesedel se je v naslanjač in
kakor vselej, kadar je bil hudo razburjen, je vzel tobačnico
in njuhal. Četudi sta bili okni odprti in sta se v večerni
sapi rahlo zglobili zavese, je v izbi še vedno ostal duh po
tobaku. V pepelniku so ležali ogorki cigaret in vžigalic.
Besede, ki so bile tu izgovorjene pred kake pol ure, so še
zmeraj visele v zraku in mu proti volji obnavljale spo-
mine... Besede!

Da, to je bilo tisto, kar mu je vznemirjalo dušo, ga
navdajalo s skrbjo in jezo. Da bi se raztresel, je nežno
pomislil na sestro. V kuhinji ždi in joče, nekaj dni se bo
držala napeto in ne bo spregovorila. V tej samoti, v kateri
je bil pogosto navezan zgolj na njeno družbo, mu je to zme-
rom hudo delo. Bil je starejši od nje, mnogo starejši, njen
duhovni oče tako rekoč, po navadi je naglo spredel svojo
prenagljenost, se prvi vdal in jo nagovoril z lepo besedo.
Tudi zdaj mu je bilo že žal ostrega nastopa: hotel se je
dvigniti in stopiti k nji, a je obsedel.

Ponjuhal je znova, nato mu je roka kot mrtva obležala

za naše mlade bralce

Volkovi in red

Na nekem gorskem pašniku so se preko poletja pasle srne in divje koze, srnjaki in kozorogi. Nihče jih ni motil in tudi prepirali se niso, saj je bilo hrane več kot dovolj. Poleg tega je veljala v gorah že od davnih dni postava, da ne sme nihče na pašnik, najmanj pa požrešni volk. Toda volk je volk in se za postave ne meni mnogo. Na jesen si je zaželel okusnega mesa ter se napotil na pašnik.

«Pred svetom se bom že nekako opravičil, pred lastno vestjo pa tudi, saj je ni mnogo», se je tolažil in zatulil po planini. Najstarejši kozorog mu je stekel naproti in ga vprašal:

«Volk, divjak, kaj te je zaneslo semkaj? Ne moti nas! Brez tebe lahko živimo».

Sivec ga je po strani pogledal in odgovoril:

«Ej, rogač; v vaši hiši ni reda. Prepirate se».

«Lažeš, volk! Izmišljaš si pravljice».

Pri vas ni reda. Tako ne morete več živeti», je poudarjal volk — razbojnik «Lisica mi je pripovedovala, kako je tu. Vsi vedo, da se kregate. Nihče nikogar več ne uboga. Zato sem prišel. Pazil bom na vas».

«Nikogar ne potrebujemo, sami lahko živimo in ničesar ne pogrešamo. Zgubi sel» ga je zavrnil kozorog in potresel z rogovi.

«Že vidim, po tebi lahko sodim, da ste prepirljivi. Jutri pridem in še druge povabim, da mi pomorejo», je dejal volk, pomežiknil v jasno nebo in oddirjal v gozd.

Kozorog je sklical zbor. Prišli so najstarejši kozorogi, srnjaki in divje koze, ter sklenili, da preženejo volka in ga ne puste na pašnik.

Minil je dan. Volk je prišel, toda ne sam, z njim so prišli še trije njegovi bratje. Vsi so bili sestradani, da so kazali mršava rebra, gledali pa tako poželjivo, da so se jih prebivalci pašnika na daleč izogibali. Ni minilo dolgo, ko so mirne koze, srnjaki in kozorogi zaslišali glasne klice na pomoč. Volkovi so napadli neko srno, ki se je oddaljila, jo raztrgali in požrli. Mirne živali so se srdile, ricalle in se pritoževale, toda zaman.

Volkovi se niso umaknili in so rekli, da so srno kaznovali, ker se ni držala reda. «Preveč se je oddaljila», so dejali. Odslej res ni bilo reda

na pašniku. Volkovi so vsak dan požrli to ali ono srno ali kozo.

Najstarejši kozorog je spet sklical zbor vseh kozorogov, kož in srnjakov.

«Volčjega reda ne maramo», je dejal. «Postavimo se v bran».

Naslednji dan so volkovi spet hoteli raztrgati mlado srno. Kozorogi pa so nastavili roge in nabodli volkove. Potem so jih koze, srnjaki in kozorogi pomendrali, da ni ostalo sledu za njimi.

Spet je bil red in mir na planini.

K svojem

Poreden deček je ukradel vrabčevki jajce in ga skrivaj položil v gnezdo strnadki. Ptička tega še opazila ni. Mirno je sedla na jajca, da bi se čimprej izvalili mladički. Kmalu so se res izvalili ter začeli odpirati lačne kljune. Strnadka jim je komaj sproti nosila hrano.

Nekega dne pa se je začudila: Mladiči so postajali na prsih lepo žolti, le eden — tisti z rjavo glavo — je bil vsak dan manj podoben strnadom.

Njeni mladički so se začeli oglašati: «Ti, ti!», tuji mladiček pa: «Čiv-živ!».

«To je vendar vrabec!» je tedaj spoznala strnadka. «Nekdo mi je podtaknil tuje jajce v gnezdo».

Strnadki se je goli revček smilil. Ni ga zapodila, temveč počakala, da mu zraste perje. Ko pa je že znal letati, mu je dejala: «Ti nisi naš in moraš k svojim!».

«Kam pa naj grem? Kje so moji?» je začival vrabček.

«Spotoma vprašuj. Kjer ti bodo odgovorili: "Čiv-živ", tam so tvoji».

Vrabček je odletel iz gozda in priletel v bližino vasi na staro drevo. V duplu je nekaj zafrfotalo.

«Ali ste moji tu?» je vprašal vrabček.

«Kra!» se je iz dupla jezno zadržala kavka.

«Ne, tu ni mojih!» je pomislil vrabček in odfrčal na bližnji kokošnjak.

Kaj dela žena

(Prekmurska pravljica)

Živela sta mož in žena. Žena je bila tiha in mirna, mož pa siten in brbrav. Pa pravi mož ženi:

«Jaz orjem, sejem in kosim. Kaj delaš ti?».

Žena je potrpehla in ni na to nič rekla. Ko sta zjutraj vstala, je spet dejal mož:

«Jaz orjem, sejem in kosim. Le kaj delaš ti?».

In tako je bilo vsak dan. Žena je nazadnje le postala nejevoljna. Odgovorila mu:

«Ostani ti doma, pa grem jaz na polje».

Mož je na to komaj čakal. Dal ji je na voz plug in brano in ji zapregel krave. Z zadovoljstvom je začel po hiši spravljati. Pristavil je k ognju tudi mleko, da bi medtem zavrelo. Delo mu je šlo lepo od rok, ni si mogel kaj, da ne bi na dobro voljo popil malo vina. Vzel je ročko in šel v pivnico. Odprl je pipo na sodu, medtem pa zaslišal, da je v kuhinji mleko skipelo. Stekel je iz pivnice in potegnill mleko z ognja, na vino pa je pozabil. Ko se ga je spomnil, je bilo že prepozno. Vino je steklo iz sode.

Obupan je čakal na ženo. Ta se je vrnila s polja vesela in zadovoljna. Ko je videla vso hišo v neredu in moža v nesreči, se je samo nasmehnila. Ni mu nič oponesla. Mož pa ni nikoli več vprašal, kaj dela žena.

Starček Čas

Prišel je starček Čas. Mahal je z rokavom in izpuščal ptice. Vsaka ptica je imela svoje ime. Mahnil je starček Čas prvič in izletele so prve tri ptice. Zadihala sta hlad in mraz.

Zamahnil je starček Čas drugič in izletela je druga trojka. Sneg se je začel taja-ti, na poljanah se se pokazale cvetke.

Zamahnil je starček Čas tretjič in izletela je tretja trojka. Postalo je vroče in soparno. Kmetje so začeli

žeti rž. Četrtrič je zamahnil starček Čas in izletele so še tri ptice. Zapihal je hladen veter, pogosto je deževalo, padle so megle.

To niso bile navadne ptice. Vsaka je imela štiri perutnice. V vsaki perutnici je bilo sedem peres. Vsako pero je imelo svoje ime. Prva polovica peresa je bila bela, druga črna. Če je ptica zamahnila enkrat, je postalo vse svetlo, če je zamahnila dvakrat, je postalo temno.

Vida Taufer

Pomlad

Brez snega bregovi,
zvončki sredi trat;
k nam v obleki novi
spet vesla pomlad.

Čutimo jo v cvetju,
ki se tod blešči;
v novem ptičjem petju,
ki se spet glasi.

Veter se zaganja
v drevje, ki brsti;
zeleni kotanja,
potok žubori.

Vsi na plan hitimo,
glejmo krasen svet;
vsi se veselimo,
moč sta sneg in led.

VOLK IN MAČEK

Bil je lov. Volk je bežal in pribežal v vas. Na plotu zagleda mačka in mu reče:

«Lovci me preganjajo. Povej mi, kateri človek je v vaši najboljši. Sel bom k njemu in ga prosil, da me skrije».

«Pojdi k Štefanu!» svetuje maček.

«Ne, njemu sem jagnje pojedel!».

«Pa pojdi k Janezu!».

«Janezu sem voliča raztrgal».

«No, pa k Marku, ki je zelo dober človek».

«Njega bi bil skoraj spravil ob konja».

«Poizkusi pri Petru!».

«K njemu tudi ne morem. Zadalil sem mu tele».

«E, dragi moj», pravi maček. «Ti si vsakomur kaj slabega storil. Kako moreš zahtevati, da bi ti zdaj kdo pomagal!».

Vesela otroška igrica

Več otrok se postavi vsak k svojemu drevesu ali h kake-mu drugemu vidnemu znamenju. Eden hodi med njimi, brusi kazalec ob kazalec, se ustavlja zdaj pri enem, zdaj pri drugem otroku in vprašuje:

«Ali pri vas škarjice brusite?».

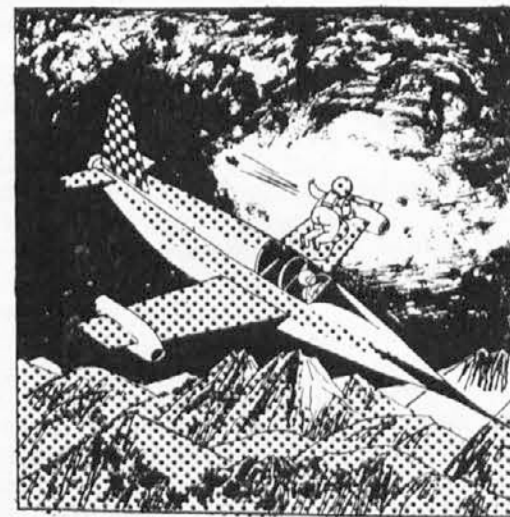
Vsak mu odgovori, da ne, in ga pošlje drugam:

«Pri nas ne, pri onih!».

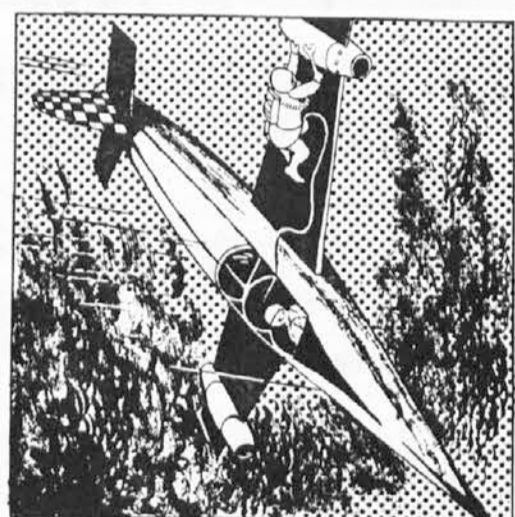
Ta, ki išče, gre tja, kamor mu je bilo pokazano, medtem pa si drugi za njegovim hrbtom z največjo naglico izmenjavajo prostore. Če se iskalcu posreči, da koga prehititi in zasede kak pravkar zapuščen prostor, mora potem tisti, ki je ostal brez mesta, iskati brusarja.

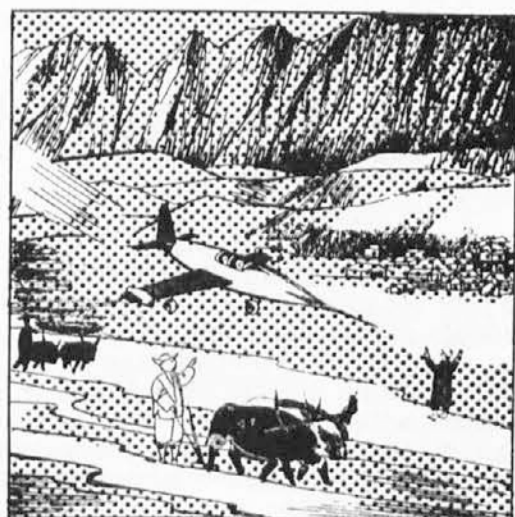
13. Pod seboj sta uzrla široke in visoke himalajske vrhove. Ker vreme tisti dan ni bilo sončno, nista imela lepega razgleda. Zračni tokovi so se vrtinčili nad vrhovi in sprejeli letalo v svoje okrilje. Ob njega so udarjali močni sunki vetra, tako da je letalo s težavo rezalo zrak. Motor je stokal in hrkal, dokler nazadnje ni umolknil. Stric Miha, ki je sedel na pilotskem sedežu, je pogledal Matička in zagodrnjal: «Saj naju je zadela nesreča. Motor se je pokvaril in burja naju bo lahko nosila, kamor bo hotela».

15. Stricu je z veliko težavo uspelo, da je splezal do okvare. Ker je bil precej težak, ga veter ni mogel zlahka dvigniti v zrak. Sleklet je rokavice. V tistem trenutku mu jih je odnesel veter, poleg tega se kučmo. Možakarja je pričelo zebsti v roke. Moral je pohiteti z delom. Vihar je poneselet letalo nazaj proti razsežnim kitajskim planjavam. Čim bolj se je letalo približevalo Kitajski, tem milejši so bili sunki vetra. Strica je smola nad vse ujezila. «Zopet sva tam, kjer sva bila», je zagodrnjal. Pod seboj sta že razločila obmejne kitajske pokrajine.

14. Bila sta precej visoko in zato ni bilo nevarnosti, da bi močni sunki vetra tresčili letalo ob tla. Zvižgalo jima je mimo ušes in ledena zrnca so se odbijala od stekla. «Na vsak način moram priti do motorja, da popravim napako», je robantil stric. Okvara je bila na zunanji strani. Moral je zlesti ven. Privezal se je z vrvjo in kobacal po letalu. Toliko, da ga ni odneslo z njega! Medtem je Matiček pazljivo krmari. Letalo ni bilo lahko obdržati v ravnatežju. Deček je spretno izkoriščal zračne tokove, stric pa je gromozansko vpil in mu dajal navodila.

16. Motor je bil končno popravljen in pristala sta na kitajskih tleh. Na travni sta stric in Matiček razgrnila ogromen zemljevid, da bi ugotovila, kam sta prispela. Brž je stric spoznal, da sta v kitajski pokrajini Cinghal. Pred njima so se raztezala ogromna riževa polja. Stric je veselo tlesknil z rokami in vzkliznil: «Ker sva že v tej daljni deželi, bova poskušala s kitajske strani priplezati na najvišji vrh sveta. Le pokrajinski predstojnik nama bo moral še dati dovoljenje. Letalo bova pustila v bližnji vasi in tam povprašala, kje je sedež te pokrajine». Ljudje, ki so delali na riževih poljih, so začudeni gledali nenavadna gesta.